

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: Українська мова і література.

Спеціалізація: 014.01 Українська мова та література.

Спеціальність: 014. Середня освіта.

Галузь знань: 01. Освіта/Педагогіка.

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 28 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Орфографічний практикум з української мови
Викладач (-і)	Пітель Віра Мирославівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	vira.pitel@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Програма вивчення освітнього компонента «Орфографічний практикум з української мови» укладена відповідно до ОП підготовки бакалавра спеціальності 014 Середня освіта (українська мова і література). Предметом навчальної дисципліни є вивчення найважливіших аспектів теорії та практики української орфографії.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета викладання навчальної дисципліни “Орфографічний практикум з української мови” – систематизувати, закріпити й удосконалити знання з орфографії, що сприятиме формуванню мовленнєвої компетенції майбутніх учителів-словесників.</p> <p>Завдання (цілі):</p> <ul style="list-style-type: none">• ознайомити студентів з основними поняттями та категоріями орфографії та пов’язаної з нею орфоєпії;• показати взаємозв’язок і взаємозумовленість орфографічних та орфоєпічних норм;• актуалізувати знання з орфографії, набуті в середній школі, у вищому навчальному закладі та поглибити їх;• виробити потребу формування на основі теоретичних знань стійких практичних навичок використання основних орфографічних норм у професійній педагогічній діяльності, у повсякденному спілкуванні;• формувати в студентів уміння співвідносити теоретичні знання з практичними потребами сучасної школи.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Під час вивчення ОК «Орфографічний практикум з української мови» в шкільній програмі з української літератури» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Середня освіта (українська мова і література):

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності вчителя.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні комунікаційні технології в практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність бути креативним, застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

ЗК 7. Здатність навчатися й оволодівати новими знаннями.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність активно застосовувати професійно-профільні знання, уміння й навички з мовознавчих, літературознавчих, психолого-педагогічних дисциплін із використанням передових освітніх технологій у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів.

ФК 2. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.

ФК 3. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з державної мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.

ПРН 11. Порівнювати мовні та літературні факти, явища, визначати їхні подібності й відмінності.

ПРН 13. Володіти основами професійної культури, мати здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною мовою.

ПРН 14. Обізнаність з елементами теоретичного й експериментального дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРН 22. Здатність навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	0 год.
Практичні заняття	48 год.
Самостійна робота	42 год.

Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова	
Перший	014 Середня освіта	Перший	Нормативна	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови та її взаємозв'язок з орфографічними нормами.		-	4	2
Тема 2. Вимова звуків і звукосполучень. Правопис та орфоепія.		-	4	1
Тема 3. Особливості сучасної української літературної вимови. Взаємозв'язок вимови та написання.		-	2	1
Тема 4. Закони й засоби милозвучності української мови. Евфонія та правопис.		-	2	2
Тема 5. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови.		-	2	2
Тема 6. Історія та основні поняття української орфографії.		-	2	2
Тема 7. Принципи української орфографії. Нові правописні зміни.		-	2	2
Тема 8. Фонетика і правопис		-	2	1
Тема 9. Правопис букв, що передають голосні звуки.		-	2	1
Тема 10. Правопис букв, що передають приголосні звуки.		-	2	2
Тема 11. Передача іншомовних слів українською мовою.		-	2	1
Тема 12. Основні норми написання іменників і прикладок.		-	2	3
Тема 13. Синтаксична основа вживання великої букви.		-	2	2
Тема 14. Семантична основа правопису власних назв.		-	4	2
Тема 15. Написання скорочених слів.		-	2	2
Тема 16. Правопис прикметників.		-	2	2
Тема 17. Написання числівників		-	2	3
Тема 18. Правопис займенників.		-	2	2
Тема 19. Написання форм дієслів.		-	2	2
Тема 20. Правопис прислівників.		-	2	2
Тема 21. Написання прийменників та сполучників.		-	2	2

Тема 22. Правопис часток	-	2	1
Тема 23. Написання вигуків. Орфографічний аналіз слова.	-	2	2
ЗАГ.:	0	48	42

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу узгоджена з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти в університеті. За вивчення дисципліни студенти отримують максимально 100 балів (оцінки виставляються у 100-бальній шкалі).</p> <p>Зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Максимально 60 балів – оцінювання роботи на практичних заняттях (відповіді на парах, різні поточні завдання). 2. Максимально 20 балів – контроль самостійної роботи, який передбачає оцінювання виконання завдань самостійної роботи, зокрема індивідуальних завдань (10 балів) і проходження тестового контролю (10 балів) за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/). 3. Максимально 20 балів – підсумкова залікова контрольна робота у вигляді тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ (https://d-learn.pnu.edu.ua/)
Вимоги до письмових робіт	Письмові самостійні роботи охоплюють кілька питань і завдань, пов'язаних із теорією та практикою орфографії, орфоепічний і орфографічний аналізи слів за поданими в розробленому посібнику зразками.
Практичні заняття	Вивчення і повторення теоретичних питань із опрацьованих тем курсу, виконання практичних завдань (теоретичний і практичний матеріал студенти опрацьовують насамперед за допомогою навчального посібника, розробленого для цього курсу; див. у Рекомендованій літературі).
Умови допуску до підсумкового контролю	На рейтингову оцінку впливає активність здобувача на практичних заняттях, успішне виконання письмових робіт, вчасне й належне виконання самостійної та індивідуальної роботи, відсутність пропусків і запізнь на заняття без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять та різних видів тестувань.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік (підсумкове тестування за допомогою Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності ПНУ: https://d-learn.pnu.edu.ua/)

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Авраменко О., Блажко Б. Українська мова та література : довідник. Завдання в тестовій формі. : 1 ч. Київ : Грамота, 2022. 496 с.
2. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво «Даринка», 2019. 40 с.
3. Ажнюк Б., Стріха М. Про нову редакцію українського правопису. *Літературна Україна*. 2018. № 30. С. 7.
4. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. К. : ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
5. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : Перун, 2003. 896 с.
6. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посіб. Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2008. 384 с.
7. Голоскевич Г. Правописний словник. Львів : Априорі, 2020. 648 с.
8. Голуб Н. Основні принципи української орфографії. *Диво Слово*. 2016. № 10. С. 24 - 28.
9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Рекомендації з найскладніших уживань та проблемного правопису слів. *Українська мова й література в школах України*. 2017. № 7-8. С. 45–48.
10. Дубчак О. Чути українською. У світі звуків і букв. Київ : Віхола, 2022. 192 с.
11. Зміни до правопису. 3 червня 2019 року фінальний текст нової редакції "Українського правопису" опублікували на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки та Національної академії наук. *Освіта України*. 2019. № 23. С. 1, 9.
12. Німчук В.В. Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Київ : 2002. 112 с.
13. Омельчук С., Климович С. Мовмо й пишімо поправно: 33 присутні зауваги з

- українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Херсон, Івано-Франківськ, 2024. 65 с.
14. Пітель Віра. Орфографія (для студентів закладів фахової передвищої освіти) : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : видавництво «НАІР», 2022. 152 с.
 15. Пітель В. М., Пітель В. І. Орфографічний практикум української мови: навчальний посібник. – Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2017. 181 с.
 16. Пітель Віра, Пітель Василь. Орфографічно-пунктуаційний та орфоепічний практикум з української мови : навчальний посібник. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2009. 101с.
 17. Пономарів О. Український правопис – повернення до національних засад. *Українське слово для всіх і для кожного*. К., 2012. С. 310–316.
 18. Пономарів О. Український правопис : ілюзії і дійсність. *Слово просвіти*. 2018. №35. С. 3.
 19. Проект, пів Києва, онлайн та фемінітиви. Що там у новій редакції правопису? *Українська мова та література*. 2019. № 6. С. 32–38.
 20. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наукова думка, 2019. 288 с.
 21. Фаріон І. Проект правопису 2018 – дитя компромісу : і вашим і нашим. *Слово Просвіти*. 2018. № 36. С. 4–5.
 22. Шевчук С. В., Лобода Т. М. Практикум з української мови : Модульний курс : навч. посіб. К. : Вища школа, 2006. 326 с.
 23. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [4-те вид.]. К. : Освіта, 2000. 254 с.

Електронні ресурси

1. Блог професора Пономарева [Електронний ресурс]. URL: www.bbc.com/ukrainian/topics/ponomariiv
2. Всесвітній словник української мови [Електронний ресурс]. URL: www.uk.worldwidedictionary.org
3. Нова мова. Підручники та словники [Електронний ресурс]. URL: www.novamova.com.ua

Викладач: *Пітель Віра Мирославівна*, кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української мови